

3 SEM TDC GEPS (CBCS) GE 3 (A/B)

2025

(Nov/Dec)

POLITICAL SCIENCE

(Generic Elective)

Paper : GE-3

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

Paper : GE-3 (A)

(Understanding Ambedkar)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

- (a) তলত উল্লেখ কৰা গ্ৰন্থসমূহৰ ভিতৰত কোনখন গ্ৰন্থ
আম্বেদকাৰে লিখা নহয় ?

Which of the following books is not
written by Ambedkar?

(2)

- (i) *The Shudras*
- (ii) *Philosophy of Hinduism*
- (iii) *States and Minorities*
- (iv) *Buddhism in India : Challenging Brahmanism and Caste*

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

- (b) কোন চনত আম্বেদকাৰে মাহাড় সত্যাগ্ৰহ আৰম্ভ কৰিছিল ?
In which year did Ambedkar lead the Mahad Satyagraha?

- (i) ১৯২৫/1925
- (ii) ১৯২৭/1927
- (iii) ১৯২৬/1926
- (iv) ১৯৩৭/1937

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

- (c) ভাৰতত 'আম্বেদকাৰ জয়ন্তী' কেতিয়া পালন কৰা হয় ?
When is Ambedkar Jayanti observed in India?

- (i) ১৪ জানুৱাৰী/14 January
- (ii) ১৪ মাৰ্চ/14 March
- (iii) ১৫ এপ্ৰিল/15 April
- (iv) ১৪ এপ্ৰিল/14 April

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

26P/289

(Continued)

(3)

- (d) আম্বেদকাৰে কোন চনত ভাৰত ৰত্ন সন্মান লাভ কৰে ?

When did Ambedkar receive the Bharat Ratna?

- (i) ১৯৫৮/1958
- (ii) ১৯৮০/1980
- (iii) ১৯৯০/1990
- (iv) ১৯৭০/1970

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

- (e) আম্বেদকাৰৰ মতে 'Grammar of Anarchy'ৰ অৰ্থ হৈছে

According to Ambedkar, 'Grammar of Anarchy' means

- (i) আইন অমান্য/Civil Disobedience
- (ii) অসহযোগ/Non-Cooperation
- (iii) সত্যাগ্ৰহ/Satyagraha
- (iv) ওপৰৰ আটাইকেইটা/All of the above

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

26P/289

(Turn Over)

(4)

- (f) কালাৰাম মন্দিৰ প্ৰৱেশ আন্দোলন আৰম্ভকাৰে ১৯২৮ চনত আৰম্ভ কৰিছিল।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

The Kalaram Temple Entry Movement led by Ambedkar was started in 1928.

(Write True or False)

- (g) আৰম্ভকাৰ আৰু গান্ধীৰ মাজত স্বাক্ষৰিত হোৱা সন্ধিটো হৈছে ____।

(শূন্যস্থান পূৰণ কৰা)

The ____ agreement was signed between Ambedkar and Gandhi.

(Fill in the blank)

- (h) সামাজিক গণতন্ত্ৰ কি?

What is social democracy?

2. তলৰ যি কোনো চাৰিটাৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা :

4×4=16

Write short notes on any four of the following :

- (a) অধিকাৰ সম্বন্ধে আৰম্ভকাৰৰ ধাৰণা
Ambedkar's views on rights

26P/289

(Continued)

(5)

- (b) আৰম্ভকাৰৰ 'মনুস্মৃতি'ৰ সমালোচনা

Ambedkar's critique on Manusmriti

- (c) আৰম্ভকাৰৰ ৰাষ্ট্ৰ সমাজবাদৰ ধাৰণা

Ambedkar's concept on State socialism

- (d) Hindu Code Billৰ সম্পৰ্কে আৰম্ভকাৰৰ ধাৰণা

Ambedkar's advocacy of the Hindu Code Bill

- (e) সামাজিক গণতন্ত্ৰৰ প্ৰতি আৰম্ভকাৰৰ দৃষ্টিভঙ্গী

Ambedkar's vision on social democracy

3. আৰম্ভকাৰে 'graded inequality'ৰ ধাৰণাৰে কিদৰে ভাৰতীয় জাতি ব্যৱস্থাৰ সমালোচনা কৰিছিল, মূল্যায়ন কৰা। 12

Examine Ambedkar's concept of 'graded inequality' in relation to his critique of the caste system in India.

26P/289

(Turn Over)

(6)

অথবা / Or

জাতি আৰু অস্পৃশ্যতাক সামাজিক শোষণৰ কাৰক হিচাপে
আম্বেদকাৰৰ ধাৰণাৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা কৰা।

Critically examine Ambedkar's views on caste
and untouchability as a form of social
oppression.

4. আম্বেদকাৰৰ জাতি আৰু লিংগৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ ধাৰণা আলোচনা
কৰা।

11

Discuss Ambedkar's views on the
intersection of caste and gender.

অথবা / Or

ভাৰতত নাৰী অধিকাৰৰ সম্বন্ধে আম্বেদকাৰৰ ভূমিকা মূল্যায়ন
কৰা।

Examine Ambedkar's role in advocating
women's rights in India.

5. পীড়িত শ্ৰেণী লোকৰ সামাজিক বিকাশৰ হকে আম্বেদকাৰে কি
ধৰণৰ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াইছিল?

11

In what ways Ambedkar proposed the social
upliftment of the depressed classes?

(7)

অথবা / Or

সংসদীয় গণতন্ত্ৰৰ বিষয়ে আম্বেদকাৰৰ ধাৰণাৰ সমালোচনাত্মক
মূল্যায়ন কৰা।

Critically examine Ambedkar's views on
parliamentary democracy.

6. আম্বেদকাৰৰ সামাজিক ন্যায়ৰ ধাৰণা আলোচনা কৰা। কিদৰে এই
ধাৰণাই তেখেতৰ গণতান্ত্ৰিক দৃষ্টিকোণক গঢ় দিছিল?

11

Discuss Ambedkar's views on social justice.
How did it shape his vision on democracy?

অথবা / Or

আম্বেদকাৰে কিদৰে জাতি আৰু ভূমিৰ মাজৰ সম্পৰ্ক উত্থাপিত
কৰিছে? মন্তব্য আগবঢ়োৱা।

How did Ambedkar view the relationship
between caste and land? Comment.

7. ভাৰতত সাংবিধানিকতাবাদৰ বিকাশত আম্বেদকাৰৰ অৱদান
সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

11

Analyze Ambedkar's contribution to the
development of constitutionalism in India.

(8)

অথবা / Or

ৰাজনৈতিক গণতন্ত্ৰৰ পূৰ্বচৰ্ত হিচাপে আম্বেদকাৰৰ সামাজিক গণতন্ত্ৰৰ ধাৰণা আৰু ইয়াৰ সাম্প্ৰতিক প্ৰাসংগিকতা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

Assess the contemporary relevance of Ambedkar's ideas on social democracy as a pre-requisite for political democracy.

26P/289

(Continued)

(9)

Paper : GE-3 (B)

(Governance : Issues and Challenges)

1. তলত দিয়াবোৰৰ নিৰ্দেশানুসৰি উত্তৰ দিয়া : 1×8=8

Answer the following as directed :

(a) তথ্য জনাৰ অধিকাৰ এক মৌলিক অধিকাৰ।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

Right to information is a fundamental right.

(Write True or False)

(b) কোনটো সংশোধনীৰ জৰিয়তে ভাৰতীয় সংবিধানত পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থা সংযোজিত কৰা হৈছিল ?

Panchayati Raj system was incorporated in the Constitution of India through which Amendment?

(c) নাগৰিক সমাজৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

Give an example of civil society.

26P/289

(Turn Over)

(10)

- (d) কেবলমাত্র পৰিৱেশ অৱক্ষয়ৰ বিনিময়তহে মানৱ উন্নয়ন সম্ভৱ।

(সত্য নে অসত্য লিখা)

Human development is possible only at the cost of environmental degradation.

(Write True or False)

- (e) বহনক্ষম উন্নয়ন কি ?

What is sustainable development?

- (f) গণতন্ত্ৰক সুশাসনৰ এক ৰূপ হিচাপে বিবেচনা কৰাৰ এটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

State a reason to consider democracy as a form of good governance.

- (g) প্ৰভাৱগোষ্ঠী কি ?

What is pressure group?

- (h) তলৰ কোনখন ভাৰতবৰ্ষৰ নতুন অপৰাধ আইনৰ অন্তৰ্ভুক্ত নহয় ?

Which of the following is not included in the New Criminal Laws of India?

- (i) ভাৰতীয় ন্যায় সংহিতা, ২০২৩

Bharatiya Nyaya Sanhita, 2023

(11)

- (ii) ভাৰতীয় নাগৰিক সুৰক্ষা সংহিতা, ২০২৩

Bharatiya Nagarik Suraksha Sanhita, 2023

- (iii) মহিলা সংৰক্ষণ আইন, ২০২৩

The Women Reservation Act, 2023

- (iv) ভাৰতীয় সাক্ষ্য অধিনিয়ম, ২০২৩

Bharatiya Sakshya Adhiniyam, 2023

(শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা)

(Choose the correct option)

2. তলত দিয়া বিষয়সমূহৰ ওপৰত চমু টোকা লিখা (প্ৰত্যেকটোৰে ১৫০টা শব্দৰ ভিতৰত) : 4×4=16

Write short notes on the following (within 150 words each) :

- (a) ৰাষ্ট্ৰ আৰু নাগৰিক সমাজৰ মাজৰ সম্পৰ্ক

Relationship between State and Civil society

(b) সেউজ চৰকাৰৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ

Features of Green Governance

(c) সাম্প্ৰতিক ভাৰতবৰ্ষত বৈদ্যুতিক শাসন

Electronic Governance in contemporary India

(d) চৰকাৰ আৰু শাসনৰ মাজৰ মূল পাৰ্থক্যসমূহ

Major differences between Government and Governance

3. বিশ্বায়ন বুলিলে কি বুজা? বিশ্বায়নৰ যুগত ৰাষ্ট্ৰৰ পৰিৱৰ্তিত ভূমিকাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

12

What is globalization? Discuss the changing role of State in the era of globalization.

অথবা / Or

সুশাসন মানে কি? বিশ্বায়নৰ যুগত বাঢ়ি অহা বজাৰৰ প্ৰভাৱে কিদৰে ৰাষ্ট্ৰৰ সাৰ্বভৌমত্ব আৰু পৰিচয়ক প্ৰশ্ন কৰিছে, আলোচনা কৰা।

What is good governance? How has the growing market influence in the era of globalization questioned the sovereignty and identity of the State?

4. কফি আননৰ মতে, “সুশাসনেই হৈছে দৰিদ্ৰতা নিবাৰণৰ আৰু বিকাশ ত্বৰান্বিত কৰাৰ আটাইতকৈ প্ৰয়োজনীয় কাৰক।” মন্তব্য আগবঢ়োৱা।

11

According to Kofi Annan, “Good governance is perhaps the single most important factor in eradicating poverty and promoting development.” Comment.

অথবা / Or

ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনোত্তৰ ৰাজনীতিৰ আধাৰত সুশাসন আৰু গণতন্ত্ৰৰ ভেঁটি সুদৃঢ়কৰণৰ মাজৰ সম্পৰ্ক বিবেচনা কৰা।

Analyze the relationship between good governance and strengthening the foundations of democracy with special reference to the politics of post-independence India.

5. মানুহ আৰু প্ৰকৃতিৰ সংঘাত লাঘৱ কৰিবলৈ আন্তৰ্জাতিক চুক্তিৰ বিধানসমূহ বিশ্লেষণ কৰা।

11

Analyze the provisions of International Convention to mitigate the human-environment conflict.

অথবা / Or

বহনক্ষম মানৱ বিকাশ কি? কিদৰে এই ধাৰণাই অৰ্থনৈতিক বিকাশ, সামাজিক সমতা আৰু পৰিৱেশৰ বহনক্ষমতাৰ ধাৰণাক সংযোজিত কৰিছে?

What is sustainable human development? How does it integrate economic growth, social equity and environmental sustainability?

6. ক্ষমতাৰ বিকেন্দ্ৰীকৰণ মানে কি? তৃণমূল পৰ্যায়ৰ গণতন্ত্ৰ সুদৃঢ়কৰণৰ ক্ষেত্ৰত গণতান্ত্ৰিক বিকেন্দ্ৰীকৰণৰ ভূমিকাৰ সমালোচনাত্মক আলোচনা আগবঢ়োৱা।

11

What is decentralization of power? Critically examine the role of democratic decentralization in strengthening grassroot democracy in India.

অথবা / Or

“পঞ্চায়তীৰাজ ব্যৱস্থাত মহিলাৰ আসন সংৰক্ষণে জনতাৰ অংশগ্ৰহণক উৎসাহিত কৰাৰ নিশ্চয়তা প্ৰদান কৰে।” কথাষাৰৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰা।

“Reservation of seats for women in Panchayati Raj system ensures the participation of people.” Analyze the validity of the statement.

7. ভাৰতবৰ্ষত স্বচ্ছতা আৰু দায়বদ্ধতা বৃদ্ধিৰ ক্ষেত্ৰত নাগৰিক চনদৰ ধাৰণা আৰু গুৰুত্বৰ ওপৰত আলোচনা কৰা।

11

Discuss the concept and significance of the Citizen Charter in promoting transparency and accountability in India.